

Привредна
Комора
Војводине

Подстицаји регионалног развоја АП Војводине 2016-2018. године

Нови Сад, децембар 2019. године

Садржај

Увод	3
1. Укупни подстицаји регионалног развоја према наменама	5
2. Укупни подстицаји регионалног развоја према врсти корисника	6
3. Укупни подстицаји регионалног развоја према реализаторима	7
4. Укупни подстицаји регионалног развоја према врсти финансијског подстицаја	9
5. Укупни подстицаји регионалног развоја према нивоу територијалног усмеравања ...	10

Увод

У циљу убрзања економског раста и креирања доброг пословног окружења за повећање инвестиција, броја запослених и равномернијег регионалног развоја, Република Србија унапређује законски оквир, инфраструктуру и подстиче улагања. Привредни подстицаји, у том смислу, имају важну улогу у развијању погодне климе за капиталне инвестиције и отварање нових радних места.

Ширење улоге региона у циљу њиховог развоја, заснованог на интерном потенцијалу, употпуњено је мерама за привлачење нових компанија и инвестиција.

На афирмацију регионалног развоја, а посебно на његов регулаторни оквир, утицала су два паралелна процеса:

1. транзициони процес националне економије и друштва, у оквиру којег је смањивање регионалних неравномерности постало приоритет;
2. европски интеграциони процеси који су истицали питање децентрализације, регионализације и хармонизације.

Средства за подстицај су намењена реализацији пројеката у области регионалног развоја, а од националног, регионалног и локалног интереса. Према Закону о регионалном развоју, циљеви подстицања регионалног развоја су следећи:

- 1) свеукупни друштвено-економски одрживи развој;
- 2) смањење регионалних и унутар-регионалних диспаратета, у степену друштвено економског развоја и услова живота, са нагласком на подстицање развоја недовољно развијених, девастираних индустријских и руралних подручја;
- 3) смањење негативних демографских кретања;
- 4) развој економије базиране на знању, иновативности, савременим научно-технолошким достигнућима и организацији управљања;
- 5) развој конкурентности на свим нивоима;
- 6) успостављање правног и институционалног оквира за планирање, организовање, координирање и реализацију развојних активности;
- 7) подстицање међуопштинске, међурегионалне, прекограничне и међународне сарадње у питањима од заједничког интереса и
- 8) ефикасније коришћење домаћих природних ресурса и добара, као и страних ресурса, на републичком, покрајинском, регионалном и локалном нивоу.

Међу бројним и разноврсним институцијама, које имају надлежност у области регионалног развоја (кроз законодавну, извршну и стручну партиципацију у спровођењу регионалних мера и подстицаја), јединице локалне самоуправе су један од најважнијих носиоца регионалног развоја, јер је на њима иницијатива да обезбеде сарадњу са окружењем (јавним и приватним сектором) у циљу решавања како локалних, тако и регионалних проблема.

Средства за подстицај регионалног развоја намењена су реализацији пројеката у области регионалног развоја, а од националног, регионалног и локалног интереса. Поменути пројекти се спроводе ради остваривања следећих циљева: развој привредних друштава и предузетништва, подстицање запошљавања, производње, извоза, јачање институција, изградња или обнова економске, енергетске, комуналне, еколошке, саобраћајне и друге инфраструктуре, подстицање научно-истраживачког рада, односно свеобухватни друштвено-економски и уравнотежен регионални развој.

Систем доделе подстицаја је конципиран на такав начин да стимулише највише оне инвестиционе пројекте у сектору производње и услуга, који се спроводе у мање развијеним општинама у којима су и најпотребнији.

На основу података Агенције за привредне регистре, а кроз табеларне и графичке приказе, следи јасан и прегледан увид у реализоване подстицаје регионалног развоја, конкретно развоја АП Војводине. Подаци о улагањима у Регион Војводине, се односе на временски низ од три године (2016, 2017. и 2018. годину).

Информација о подстицајима развоја АП Војводине, приказана је кроз следеће тематске целине:

1. Укупни подстицаји регионалног развоја према наменама;
2. Укупни подстицаји регионалног развоја према врсти корисника;
3. Укупни подстицаји регионалног развоја према реализаторима;
4. Укупни подстицаји регионалног развоја према врсти финансијског подстицаја и
5. Укупни подстицаји регионалног развоја према нивоу територијалног усмеравања.

Ова информација омогућава целовитије праћење и компаративну анализу улагања ради даљег планирања подстицаја, са циљем снажнијег економског, привредног, културног и политичког развоја АП Војводине, а кроз инвестирање у равномеран и одржив развој војвођанских општина.

1. Укупни подстицаји регионалног развоја према наменама

Вредност укупних подстицаја развоја Региона Војводине, у последње три године има растући тренд и у 2018. години износи 26,7 млрд. динара, што је за 15,6% виша вредност него у претходној години, а за чак 32,0% виша у односу на 2016. годину.

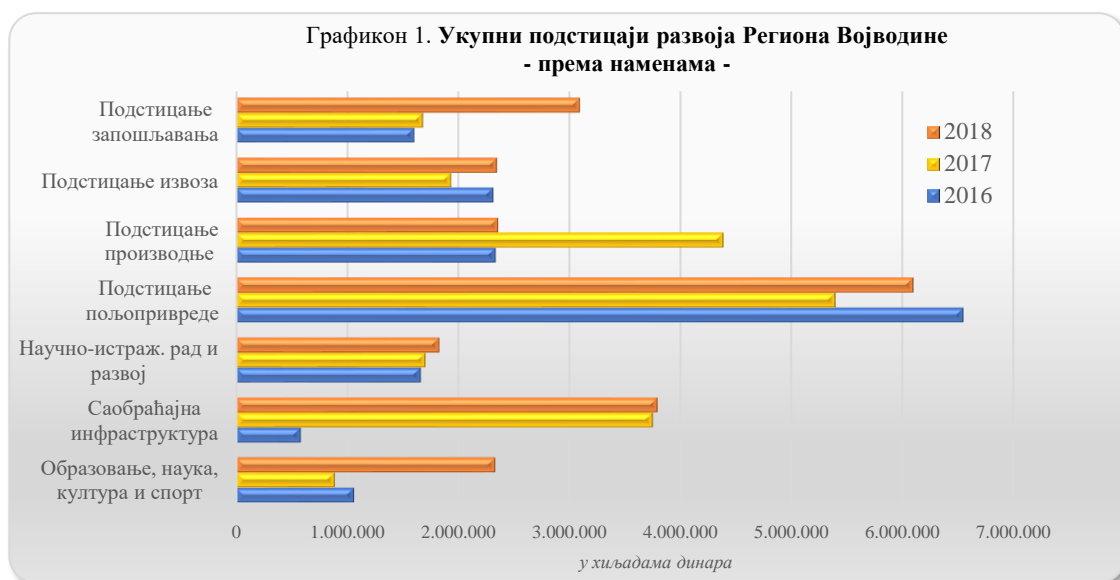
Према намени подстицаја, у 2018. години, у развој Региона Војводине највише улагања је усмеравано у пољопривреду, затим саобраћајну инфраструктуру, запошљавање, производњу, извоз, образовање, науку, културу и спорт, док су најмањи подстицаји у сегменту реструктурирања привредних субјеката, кадровских и људских ресурса, економске инфраструктуре, изградње и јачања институција и просторног планирања и високоградње.

Табела 1. Укупни подстицаји регионалног развоја према наменама – Регион Војводине

у хиљадама РСД

	2016	2017	2018
01. Подстицање запошљавања	1.606.879	1.682.645	3.095.322
02. Кадровски и људски ресурси	15.000	1.990	952
03. Подстицање извоза	2.317.818	1.936.807	2.346.546
04. Подстицање производње	2.337.950	4.387.686	2.358.705
05. Подстицање пољопривреде	6.550.518	5.393.114	6.095.502
06. Научно-истраж. рад и развој	1.665.410	1.704.618	1.829.519
07. Прост. планирање и високоградња	7.934	21.787	21.443
08. Реструктурирање прив. субјеката			62
09. Заштита животне средине	545.760	307.383	386.670
10. Еколошка инфраструктура	24.827	209.508	359.815
11. Саобраћајна инфраструктура	583.221	3.749.209	3.792.014
12. Комунална инфраструктура	634.627	715.275	847.636
13. Енергетска инфраструктура	40.738	94.103	34.057
14. Економска инфраструктура	29.109	57.442	8.966
15. Инфраструктура-друго	605.320	481.482	1.833.023
16. Здравство	1.139.328	695.928	444.894
17. образовање, наука, култура и спорт	1.064.744	888.545	2.332.156
18. Социјална заштита	34.982	33.189	68.416
19. Изградња и јачање институција		6.765	11.700
20. Друге намене	994.129	706.359	800.989
Укупно	20.198.294	23.073.836	26.668.385

Захваљујући обиљу плодног, пољопривредног земљишта које чини 84% територије Војводине, пољопривреда је њен приоритетан сектор, па је логично да је пољопривреди додељено највише средстава и то 32,4% у 2016. години, 23,4% у 2017. години, а у 2018. години 22,9% укупне вредности подстицаја за регион.

Највећи раст подстицаја у 2018. години, у поређењу са претходном годином, забележен је у образовању, науци, култури и спорту; запошљавању и инфраструктури, са повећањем од по 1,4 млрд. динара.

2. Укупни подстицаји регионалног развоја према врсти корисника

Посматрано према врсти корисника подстицаја развоја АП Војводине, у табели су за сваку посматрану годину приказани број корисника и припадајући износ подстицаја.

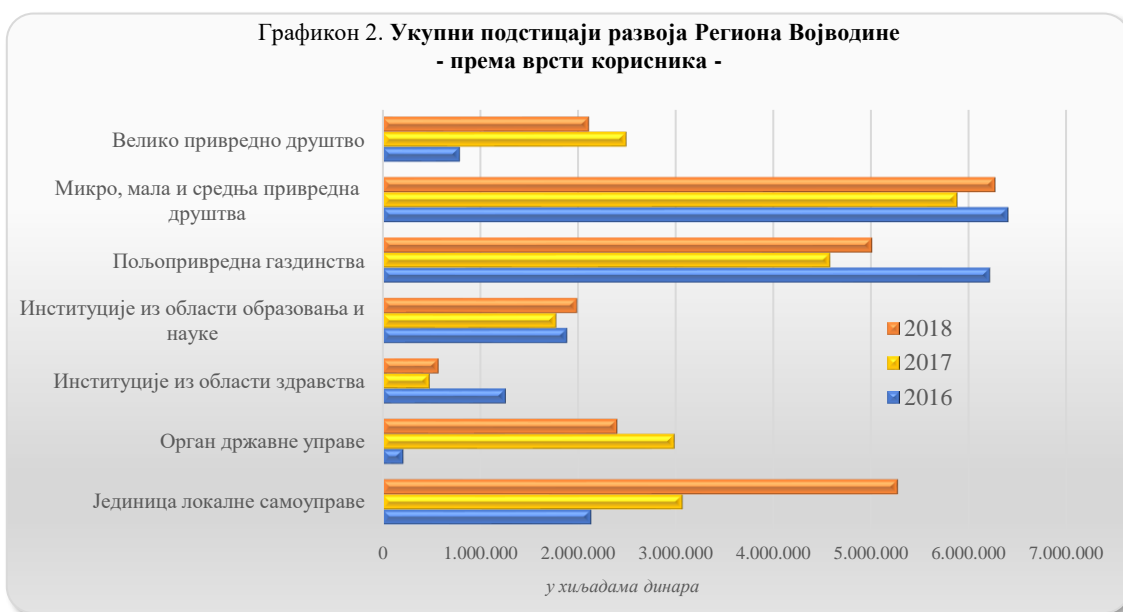
Табела 2. Укупни подстицаји регионалног развоја према врсти корисника–Регион Војводине
у хиљадама РСД

	2016	2016	2017	2017	2018	2018
	Број	Износ	Број	Износ	Број	Износ
01. Велико привредно друштво	93	796.893	42	2.500.690	55	2.117.178
02. Микро, мала и средња привредна друштва	1.346	6.402.510	1.290	5.884.198	1.343	6.273.263
03. Предузетник	2.372	527.644	2.035	601.222	2.407	817.863
04. Пољопривредна газдинства	231.563	6.213.890	145.616	4.585.354	95.528	5.013.130
05. Кластер	20	21.753	14	22.695	13	9.434
06. Пословни инкубатор	1	2.372	3	2.832	1	240
07. Удружење	637	320.118	391	353.044	455	394.004
08. Друго правно лице	31	19.785	34	38.511	43	28.761
10. Фондови на регионалном и локалном нивоу	1	14.615				
11. Регионална развојна агенција	5	14.095	5	9.078	3	2.248
12. Институције из области образовања и науке	271	1.892.728	288	1.781.550	303	1.995.828
13. Институције из области културе	112	124.247	88	86.851	98	108.393
14. Институције из области здравства	164	1.264.043	164	486.131	166	579.054
15. Орган државне управе	75	219.628	89	2.992.214	129	2.404.661
16. Друге институције	7	37.969	14	330.270	14	1.360.177
17. Јединица локалне самоуправе	71	2.138.423	71	3.076.702	61	5.276.938
18. Други појединачни корисници	53	56.684	29	25.748	41	24.556
19. Остали корисници		130.895		296.748		262.659
Укупно	236.822	20.198.294	150.173	23.073.836	100.660	26.668.385

Највећи износи подстицаја, у периоду 2016-2018. године, су били усмерени ка, пре свега, микро, малим и средњим привредним друштвима, а потом и пољопривредним газдинствима; јединицама локалне самоуправе; великим привредним друштвима и органима државне управе; који су збирно чинили 78,1% укупних подстицаја у 2016. години, 82,5% у 2017. години и 79,1% у 2018. години. Најмање учешће у укупним подстицајима имају пословни инкубатори, регионалне развојне агенције и кластери.

Најбројнији корисници средстава, у посматраном периоду, су пољопривредна газдинства, која чине од 95% до 98% свих корисника у укупним подстицајима регионалног развоја.

Уочава се да су у 2018. години, 95.528 пољопривредних газдинстава (што је за 34,4% корисника по истом основу, мање него у 2017. и за чак 58,7% мање у односу на 2016. годину), добила средства у износу од 5,0 млрд. динара што је за 9,3% више него у 2017. години, а за 19,3% мање од износа подстицаја у 2016. години.

Ако посматрамо микро, мала и средња предузећа, пољопривредна газдинства, институције из области образовања и науке и институције из области здравства, евидентно је да су вредности подстицаја након пада у 2017. години, порасле у 2018. години, док код јединица локалне самоуправе, вредност подстицаја континуирано расте.

3. Укупни подстицаји регионалног развоја према реализаторима

У табели су приказане институције тј. реализатори подстицаја (15 републичких и 9 покрајинских), број подстицаја регионалног развоја, који су реализовани током посматране године (од којих се неки реализују током више година и као такви улазе у укупан број подстицаја на нивоу појединачних година током којих се реализују) и износи подстицаја изражени у хиљадама динара.

Табела 3. Укупни подстицаји регионалног развоја према реализаторима – Регион Војводине
у хиљадама РСД

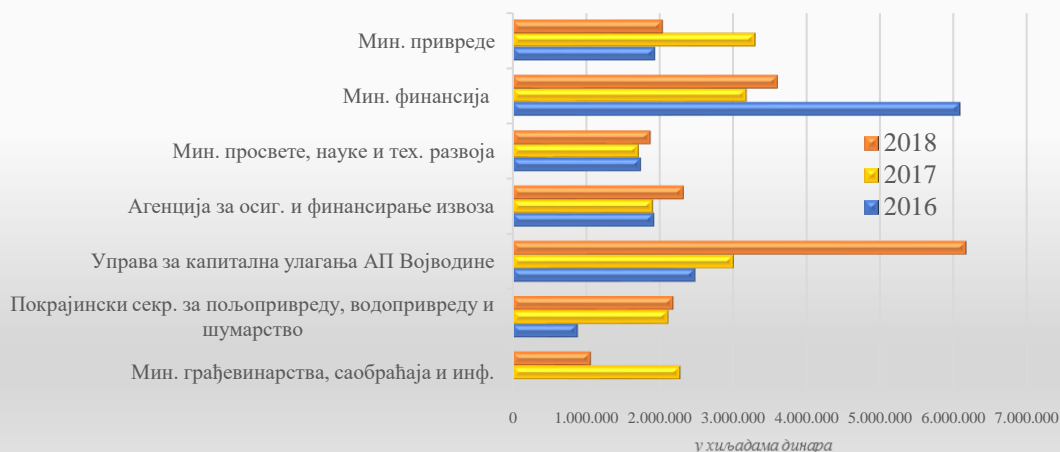
	2016	2016	2017	2017	2018	2018
	Број	Износ	Број	Износ	Број	Износ
01. Мин. привреде	46	1.942.064	63	3.297.009	55	2.046.218
02. Мин. финансија	439	6.086.747	326	3.176.247	308	3.608.447
03. Мин. заштите животне средине	11	515.331	14	65.428	21	85.366
04. Мин. грађевинарства, саобраћаја и инф.			1	2.279.600	14	1.069.068
05. Мин. рударства и енергетике	6	16.497	11	35.771	4	477
06. Мин. трговине, туризма и телеком.	45	174.234	34	91.966	48	203.534
07. Мин. за рад, зап. борачка и соц. питања	64	666.900	34	306.285	31	271.193
08. Мин. просвете, науке и тех. развоја	1.470	1.752.000	1.418	1.715.446	953	1.882.759
09. Мин. здравља	3	3.100			4	1.321
10. Мин. културе и информисања	192	331.972	110	362.156	301	1.242.093
11. Мин. за европске интеграције	7	209.126	6	540.822	18	455.598
12. Фонд за развој Републике Србије	99	737.810	186	849.656	264	1.123.944
13. Национална служба за запошљавање	4.718	1.012.690	4.365	944.352	4.627	998.216
14. Развојна агенција Србије	183	182.081	300	132.452	198	249.280
15. Агенција за осиг. и финансирање извоза	50	1.931.814	44	1.909.521	42	2.331.053
16. Развојни фонд АП Војводине	38	191.195	116	671.501	210	928.112
17. Управа за капитална улагања АП Војводине	126	2.486.914	112	3.005.053	120	6.168.205
18. Покрајински секр. за енергетику, грађевинарство и саобраћај	192	338.090	242	189.650	223	236.383
19. Покрајински секр. за регионални развој, међурег. сарадњу и локалну самоуправу	6	2.925	91	294.646	95	522.116
20. Покрајински секр. за високо образовање и научноистраживачку делатност	7	133.980	4	9.220		
21. Покрајински секр. за пољопривреду, водопривреду и шумарство	140	891.471	417	2.117.924	561	2.192.428
22. Покрајински секр. за привреду и туризам	1.286	455.780	702	528.735	786	451.121
23. Покрајински секр. за спорт и омладину	60	81.267	94	266.330	94	288.848
24. Покрајински секр. за урбанизам и заштиту животне средине	102	54.303	66	284.064	35	312.604
Укупно	9.290	20.198.294	8.756	23.073.836	9.012	26.668.385

Након пада у 2017. години, број реализованих подстицаја расте у 2018. години, док вредност подстицаја континуирано расте у посматраном периоду. Највећи износ подстицаја у 2016. години реализовало је Министарство финансија, у 2017. години, Министарство привреде, док је то у 2018. години, Управа за капитална улагања АП Војводине (6,2 млрд. динара – 23,1%), затим следи Министарство финансија (3,6 млрд. динара – 13,5%) и Агенција за осигурање и финансирање извоза (2,3 млрд. динара – 8,7%).

Покрајински органи и институције су у 2018. години учествовали са 41,6% од укупног износа подстицаја за развој Региона Војводине.

Графикон 3. Укупни подстицаји развоја Региона Војводине
-према реализаторима-

У посматраном периоду, вредност подстицаја које је реализовала Управа за капитална улагања и Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство, континуирано расте, док након пада у 2017. години, вредност подстицаја које је реализовало Министарство финансија; Министарство просвете, науке и технолошког развоја; Агенција за осигурање и финансирање извоза, расте у 2018. години.

4. Укупни подстицаји регионалног развоја према врсти финансијског подстицаја

Регионална политика истиче потребу планирања финансијског оквира, као битног сегмента управљања регионалног развоја, при чему се финансирање истог обезбеђује из више извора: републичког/покрајинског буџета и фондова, европских претприступних фондова, донација и међународних кредита. Важно је напоменути да следећи облици финансијског подстицаја имају повратни карактер: кредит, субвенција, финансијска подршка – друго и друга средства.

Табела 4. Укупни подстицаји регионалног развоја према врсти финансијског подстицаја

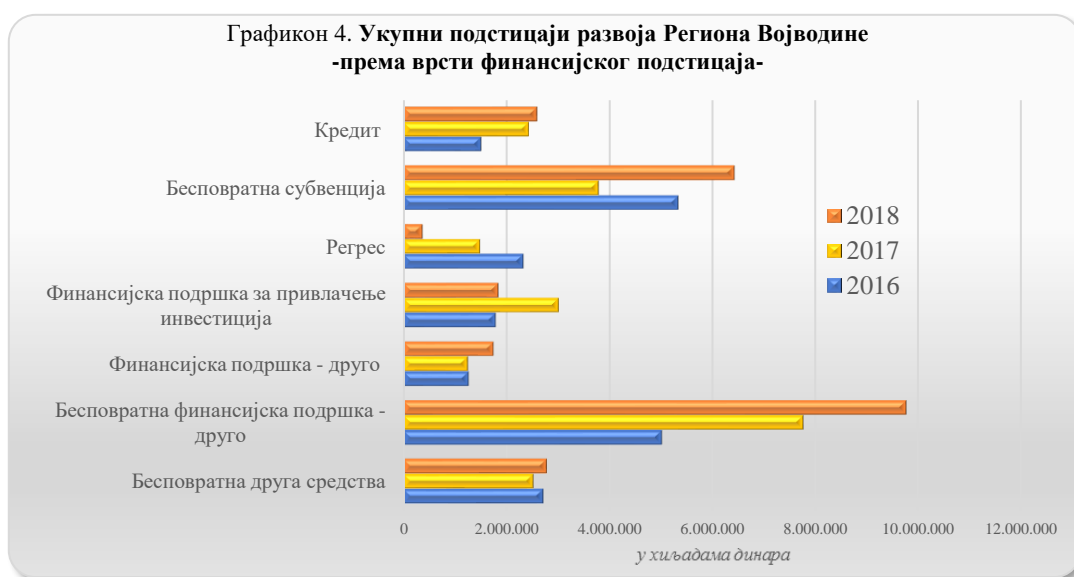
у хиљадама РСД

	2016	2017	2018
01. Кредит	1.511.048	2.438.821	2.602.223
02. Субвенција	133.980	10.944	3.763
03. Бесповратна субвенција	5.319.597	3.792.985	6.433.810
04. Субвенционисана камата	5.157	371.886	547.821
05. Премија	142		
06. Регрес	2.325.491	1.491.977	377.108
07. Повраћај средстава	9.388	150.633	145.729
08. Финансијска подршка за привлачење инвестиција	1.795.120	3.020.609	1.847.332
09. Финансијска подршка - друго	1.270.750	1.254.533	1.754.694
10. Бесповратна финансијска подршка - друго	5.004.207	7.759.657	9.770.779
11. Међународна бесповратна развојна помоћ	37.842	253.863	393.389
12. Друга средства	72.083		817
13. Бесповратна друга средства	2.713.490	2.527.929	2.790.920
Укупно	20.198.294	23.073.836	26.668.385

У 2018. години, највећи износ финансијских подстицаја у Региону Војводине је пласиран у облику бесповратне финансијске подршке (36,6%); потом у виду бесповратне субвенције (24,1%); других бесповратних средстава (10,5%) и кредита (9,8%). Бесповратна финансијска подршка, у износу од 9,8 млрд. динара у 2018. години је већа за 25,9% у односу на исти облик подстицаја 2017. године, док је у поређењу са 2016. годином скоро дупло већа.

Поменуте, повратне врсте финансијског подстицаја су у укупним подстицајима током 2016, 2017. и 2018. године, имале удео од 35,3%, 37,9% и 27,3%, респективно.

Оствареној разлици укупних подстицаја од 3,6 млрд. динара у 2018. у односу на 2017. годину највише је допринео раст по основу бесповратне финансијске подршке - друго (9,8 млрд. динара, што је вредност 1,3 пута већа од исте у 2017. години); бесповратне субвенције (6,4 млрд. динара, односно 1,7 пута већа); затим финансијске подршке - друго (1,8 мил. динара, 1,4 пута већа). Негативан допринос, расту укупних подстицаја у 2018. години, дали су следећи финансијски подстицаји: финансијска подршка за привлачење инвестиција, регрес, повраћај средстава и субвенција.

Ако посматрамо бесповратне субвенције, финансијску подршку-друго и бесповратна друга средства, евидентно је да су вредности ових врста финансијских подстицаја, након пада у 2017. години, порасле у 2018. години, док код кредита и бесповратне финансијске подршке-друго, вредност подстицаја континуирано расте.

5. Укупни подстицаји регионалног развоја према нивоу територијалног усмеравања

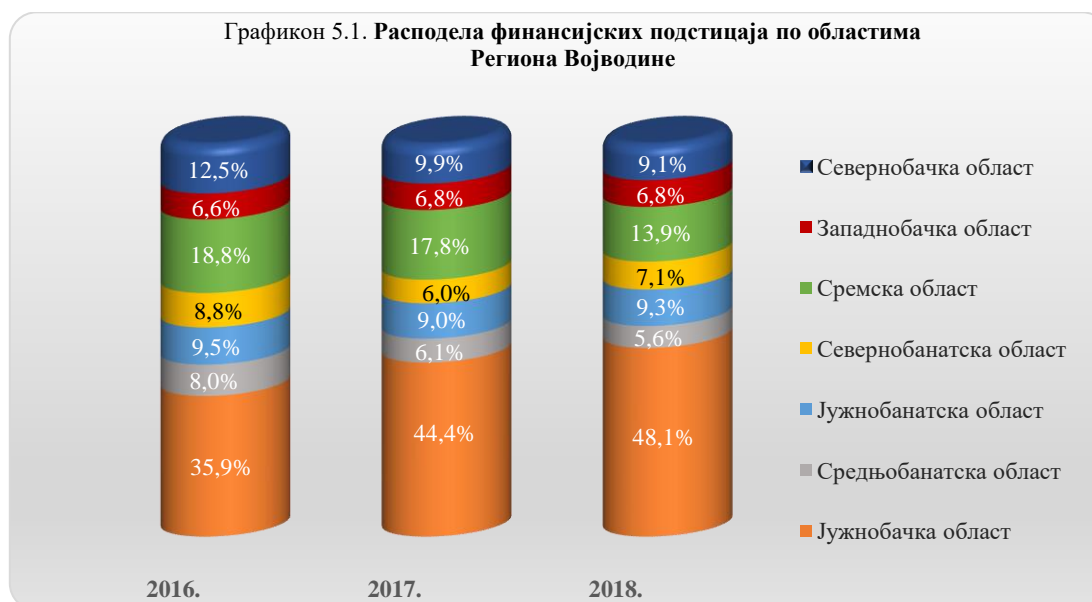
Табела 5. Укупни подстицаји регионалног развоја према нивоу територијалног усмеравања
у хиљадама РСД

	2016	2017	2018
01. Општине - подстицаји усмерени на ниво општине	18.771.459	19.872.072	24.667.762
02. Области - подстицаји усмерени на ниво области	504.182	131.107	56.012
03. Региони - подстицаји усмерени на ниво региона	922.653	3.070.657	1.944.611
Укупно	20.198.294	23.073.836	26.668.385

Према нивоу територијалног усмеравања, у 2018. години, највеће учешће у укупним подстицајима развоја Региона Војводине имају подстицаји усмерени на ниво општине (92,5%). И поред присутне осцилације у износу подстицаја у сва три територијална нивоа, највећи допринос оствареном расту укупних подстицаја од 3,6 млрд. динара у 2018. у односу на 2017. години дали су подстицаји усмерени на ниво општина (повећање од 4,8 млрд. динара, односно 1,2 пута више). Негативан допринос односно пад вредности, остварили су подстицаји усмерени на ниво региона (пад од 1,1 млрд. динара, односно 36,7%) и ниво области (пад од 75,1 мил. динара, односно 57,3%).

Финансирање програма и пројеката од значаја за Војводину јесте начин да неразвијене војвођанске општине изграде и реконструишу школе и путеве, изграде водоводну и канализациону мрежу, бицикличке стазе и тротоаре, спортске хале, домове култура, а да велике и развијене општине, са додатним средствима, ускладе развој инфраструктуре са нараслим потребама привреде и повећаног броја становника, здравствених, образовних и културних институција, а све са једним циљем – бољи живот грађана Војводине.

Из графичког приказа расподеле финансијских подстицаја по областима Региона Војводине, уочавамо да су кроз цео посматрани период општине Јужнобачке области користиле највише подстицаја (35,9% у 2016, 44,4% у 2017. и 48,1% у 2018. години). Континуиран раст учешћа у укупним подстицајима, у посматраном периоду, остварила је и Западнобачка област.

Опадајуће учешћа у подстицајима Региона Војводине, забележено је код Севернобачке области, Сремске и Средњобанатске области, док код осталих области удео осцилира.

Табела 5.1. Укупни износи подстицаја општина по појединим областима региона Војводине

у хиљадама РСД

	2016.	2017.	2018.
Јужно-бачка област	6.917.241	8.883.162	11.901.256
Средње – банатска област	1.539.757	1.219.259	1.379.989
Јужно – банатска област	1.830.948	1.805.783	2.307.714
Северно – банатска област	1.695.014	1.202.493	1.757.988
Сремска област	3.618.096	3.557.416	3.445.197
Западно – бачка област	1.274.595	1.352.827	1.693.522
Северно – бачка област	2.399.989	1.982.238	2.238.108

У 2018. години раст вредности подстицаја, у односу на 2017. годину, евидентан је у свим областима, а највише у Севернобанатској области (+46,2%) и Јужнобачкој области (+34,0%). Пад је забележен само у Сремској области и то од 3,2% односно 112,2 мил. динара.

Извор података:

Агенција за привредне регистре, Република Србија.